

Praktijk Gericht Onderzoek

Nieuw Tweetalig Havo-Atheneum op Christelijk Lyceum Zeist: Een evaluatie van de leerlingen

Universiteit Utrecht

Anouk Vos

Gekozen dossier: AOS

2018-2019, Blok 2

Woorden: 4694

Samenvatting:

Op het Christelijk Lyceum Zeist is sinds schooljaar 2018/2019 een tweetalig programma opgezet voor havo-atheneum leerlingen. Ondanks dat er al een tweetalig programma voor atheneum en gymnasium was moest er een nieuw programma opgezet worden. Om te zien hoe het programma tot nu toe door de leerlingen beoordeeld wordt is er een vragenlijst afgenomen in beide klassen. Uit de resultaten kwam naar voren dat de attitude van de leerlingen heel erg positief is richting het programma op de volgende onderdelen: Lesmateriaal, Lesuitvoering (docent), Communiceren in het Engels (veiligheid), Opdrachten maken (schrijven) en Vakken. Daarnaast heeft geen een leerling spijt van de keuze voor het programma en raden de meeste leerlingen het aan om tweetalig onderwijs te volgen aan groep 8 leerlingen. Het programma moet volgens de leerlingen niet veranderd worden. Er wordt wel een suggestie gedaan door enkele voor iets beter Engels bij de leraren, misschien een iets makkelijkere start en de activiteiten zoals het kamp moeten in ieder geval behouden worden.

Inhoudsopgave

1. Theoretisch kader	3
2. Context & Onderzoek	4
3. Methode	5
3.1 <i>Context van het onderzoek</i>	5
3.2 <i>Deelnemers</i>	5
3.3 <i>Dataverzameling</i>	6
3.4 <i>Data-analyse</i>	7
3.4.1 Constructvaliditeit.....	7
3.4.2 kwantitatieve analyses	8
4. Resultaten	8
4.1 <i>Constructen</i>	8
4.1.1 Construct: Lesuitvoering (Docent)	9
4.1.2 Construct: Communiceren in het Engels (Veiligheid)	9
4.1.3 Construct: Opdrachten maken (Schrijven).....	10
4.1.4 Construct: Vakken	10
4.2 <i>Overige schaal stellingen</i>	10
4.3 <i>Open vragen</i>	11
5. Discussie en conclusie	14
5.1 Onderzoeksvraag 1.....	15
5.2 Onderzoeksvraag 2.....	15
5.3 Zwakke punten.....	16
5.4 Aanbevelingen	16
6. Referenties	17
7. Bijlagen	
Bijlage 1: Vragenlijst	18
Bijlage 2: Kleur codering open vragen	22

Nieuw Tweektalig Havo-Atheneum op Christelijk Lyceum Zeist: Een evaluatie van de leerlingen

1. Theoretisch kader

Tweektalig onderwijs (tto) is de afgelopen jaren erg gegroeid in Nederland. In november 2017 waren er volgens de cijfers 132 scholen aangesloten bij het tto onderwijs (Nuffic, 2019). Er is door de jaren heen al veel onderzoek gedaan naar de voor- en nadelen van tto. Er komen vooral veel voordelen naar voren. Zo is er gevonden dat tto-leerlingen voor Engels hogere scores behalen in vergelijking met leerlingen uit het reguliere onderwijs (Verspoor & Edelenbos, 2011). Daarnaast geven Verspoor en Edelenbos (2011) aan dat er authentiek taalgebruik wordt gezien bij tto-leerlingen en dat de scores van derde klas Engels toetsen hoger zijn dan van de reguliere leerlingen (Bonnet et al., 2004; De Bot, De Quay-Peeters & Evers, 2004: gequoteerd door Verspoor & Edelenbos, 2011). Verspoor en Edelenbos schrijven ook dat er geen negatieve effecten zijn gevonden voor leerlingen die tto volgen.

Naast de hogere prestaties in Engels van tto-leerlingen blijken deze leerlingen ook gemotiveerder te zijn om Engels te leren (Elzenga & de Graaf, 2015). Onderzoek heeft laten zien dat tto-leerlingen meer intrinsieke motivatie hebben dan reguliere leerlingen en meer inzien dat een vreemde taal leren nuttig is (Mearns, 2014: gequoteerd door Elzenga & de Graaf, 2015).

In de begin jaren van tto in het Nederlandse onderwijs werden er alleen programma's gemaakt voor atheneum en gymnasium. Later kwamen tto programma's voor havo leerlingen en sinds 2011 worden er ook tto programma's ontwikkeld voor vmbo leerlingen (Verspoor & Edelenbos, 2011; Wilgenburg, Hotje & Deelder, 2013). Elke school mag zelf bepalen op welk niveau zij tto aanbieden. Om het onderwijs tweektalig te kunnen aanbieden moet in ieder geval 50% van de lessen in de onderbouw worden gegeven in een vreemde taal (Maijers, 2004; Wilgenburg et al., 2013). In dit onderzoek is er sprake van een Nederlands-Engels tto programma. Scholen hebben relatief veel vrijheid over de keuze welke vakken in het Engels worden gegeven. Op het Clz is er bijvoorbeeld voor gekozen om *music* en *science* ook in het Engels te geven, omdat het als leuk wordt ervaren en het handig is. Zo wordt het bij *science* als handig ervaren voor programmeren. Maijers (2004) geeft aan dat het heel erg belangrijk is dat de voorbereiding voor een tto programma essentieel is. De leerlingen moeten immers kwalitatief onderwijs ontvangen. Om te zorgen dat de kwaliteit gewaarborgd blijft, worden scholen gecontroleerd door het Europees Platform. Nadat scholen een certificaat ontvangen worden zij om de 5 jaar gecontroleerd of de eisen nog voldoen (Wilgenburg et al., 2013).

Ondanks dat de scholen gecontroleerd worden is het natuurlijk ook belangrijk dat de leerlingen het programma goed beoordelen. Als de leerlingen niet tevreden zijn over het tto programma is er een kans dat er geen interesse meer in zal zijn. Dit onderzoek gaat over de tevredenheid van de leerlingen.

2. Context & Onderzoek

Op het Christelijk Lyceum Zeist (Clz) is al sinds 2001 een tweetalig onderwijs (tto) programma beschikbaar voor leerlingen van atheneum en gymnasium niveau. De school is officieel erkend als een tto school en heeft een totaal van ongeveer 1400 leerlingen op de verschillende niveaus en programma's.

Sinds het huidige schooljaar, 2018-2019, is er ook een tto programma opgezet voor leerlingen met havo-atheneum niveau. Aangezien veel hbo studies tegenwoordig ook in het Engels worden gegeven is een aanbod in tweetalig voortgezet onderwijs erg handig. Het havo-atheneum tto (hat) programma verschilt vooral met de andere (al langer bestaande) tto programma's qua hoogte van niveau. Het curriculum van het Nederlandse reguliere havo-atheneum programma van het Clz is als het ware overgenomen. De helft van de vakken worden echter in het Engels gegeven en er wordt gebruik gemaakt van Engelse methoden. In vergelijking met de andere tto niveaus worden er boeken van een lager level gebruikt met uitzondering van wiskunde, aangezien hier moeilijk een Engels boek op havo-atheneum niveau gevonden kon worden. Het Clz heeft voor het eerste jaar dat dit hat-programma wordt aangeboden weinig barrières gezet voor de selectie van leerlingen. De leerlingen die dit programma wilden volgen moesten als basisschooladvies havo of havo-atheneum hebben gekregen. Er werd niet gekeken naar het niveau van Engels van de leerlingen, maar ze moesten wel gemotiveerd zijn om in het Engels les te gaan krijgen en te gaan spreken. Het enige criterium dit jaar was het advies van de basisschool.

Dit onderzoek is opgezet om te kijken hoe de leerlingen uit 1 havo-atheneum het tto programma beoordelen. Ondanks dat het Clz al meerdere jaren les geeft in tto is de school benieuwd hoe de leerlingen het hat-programma tot nu toe ervaren en of er dingen zijn die eventueel veranderd moeten worden in de ogen van de leerlingen. De vraag naar dit havo-atheneum programma kwam vanuit de school, de tto coördinator en vanuit de markt. Het doel van dit onderzoek is om te kijken hoe het hat-programma ontvangen wordt door de leerlingen. Om deze redenen wordt er in dit onderzoek gekeken naar de volgende onderzoeksvragen:

Vraag 1: Hoe beoordelen de twee 1 havo-atheneum tto-klassen tot nu toe het tto programma op het Clz?

Daarnaast wordt het ook duidelijk of er bepaalde aspecten van het programma verandering nodig hebben of juist behouden moeten worden. Een tweede vraag van dit onderzoek is:

Vraag 2: Wat voor aspecten in het hat-programma zouden volgens de leerlingen wel of niet aangepast moeten worden?

In dit onderzoek wordt de mening van docenten buiten beschouwing gelaten, omdat het hier alleen draait om de beoordeling van de leerlingen. De mening van docenten zou voor vervolg onderzoek interessant zijn.

Allereerst zal de onderzoeksmethode worden beschreven, met informatie over de respondenten van het onderzoek en hoe de data-analyse is uitgevoerd. Hierna worden de resultaten besproken en als laatste zal er een conclusie worden getrokken uit de gevonden resultaten met aanbevelingen voor de school.

3. Methode

Dit onderzoek is evaluerend, omdat het vraagt naar een beoordeling van de leerlingen. Daarnaast is dit onderzoek kwantitatief en is er gebruik gemaakt van statistische analyses. Er zal dus gekeken worden naar cijfers die uit het onderzoek naar voren komen die van toepassing zijn op de onderzochte groep deelnemers.

3.1 Context van het onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op het Christelijk Lyceum in Zeist. De school bevindt zich in de provincie Utrecht en ligt dus relatief centraal in Nederland. Op het Clz volgen in totaal 1368 leerlingen onderwijs in de verschillende jaarlagen en niveaus. Er zijn sinds dit jaar, 2018-2019, twee 1 havo-atheneum tto klassen op de school. Beide klassen zijn gebruikt voor dit onderzoek. 1HAT1 bestaat uit 22 leerlingen (52,4%) en 1HAT2 bestaat uit 20 leerlingen (47,6%). Het onderzoek is uitgevoerd op de school zelf.

3.2 Deelnemers

Alle leerlingen die deel hebben genomen aan het hat-programma, zijn gevraagd om de vragenlijst in te vullen. Uiteindelijk hebben 19 leerlingen uit 1HAT1 de vragenlijst ingevuld en 18 leerlingen uit 1HAT2. In totaal waren er dus 37 deelnemers in het onderzoek, dit is

88% van de totaal aantal leerlingen van beide klassen. Van deze 37 deelnemers is het geslacht relatief gelijk verdeeld, 51.4% van de deelnemers zijn jongens (n=19) en 48.6% van de deelnemers zijn meisjes (n=18). De gemiddelde leeftijd is 12,27 (SD = .51), de oudste leerling is 14 en de jongste leerlingen zijn 12. Het overgrote gedeelte van de deelnemers hadden op de basisschool een keer per week Engels (n=18) (zie tabel 1).

Tabel 1. Engels op de basisschool

Engels per week op de basisschool	Aantal deelnemers
Minder dan 1x per week	7
1x per week	18
2x per week	7
3x per week	3
4x per week	2

3.3 Dataverzameling

In dit onderzoek is er gekozen om de vragenlijst digitaal af te nemen, omdat dit de analyse en verwerking van de resultaten makkelijker maakt. Dit was mogelijk aangezien alle leerlingen op het Clz een eigen Macbook bij zich moeten hebben. Doordat de leerlingen elk een eigen laptop tot hun beschikking hadden kon de vragenlijst makkelijk worden afgenomen tijdens de les en hoefde er geen speciaal lokaal geregeld te worden. De vragenlijst werd gedeeld via een link in de mail. De deelnemers uit 1HAT1 hebben tijdens mentoruur de tijd gekregen om de vragenlijst in te vullen en de deelnemers uit 1HAT2 kregen de tijd tijdens de geschiedenis les om de vragenlijst in te vullen. In beide klassen waren een aantal zieken, deze leerlingen hebben ook een link ontvangen in de mail en hadden de vrijheid om zelf te kiezen of ze de vragenlijst invulden of niet.

Het meetinstrument dat bij dit onderzoek is gebruikt is een vragenlijst. Deze vragenlijst is gemaakt op *google forms*. De vragenlijst is speciaal voor dit onderzoek opgesteld. Er zijn stellingen ontwikkeld die naar verschillende onderwerpen kijken. Zo zijn de volgende constructen bevraagd: Lesmateriaal, Lesuitvoering (docent), Communiceren in Engels (veiligheid), Opdrachten maken (schrijven) en Vakken. Bij elk construct zijn minimaal vier stellingen geformuleerd (zie bijlage 1 voor het soort stellingen). Deze vijf constructen zijn gebruikt om een antwoord te kunnen krijgen op de eerste onderzoeksvraag. Deze vragen zijn opgesteld aan de hand van de 5-punt Likertschaal. Daarnaast is er ook een

aantal vragen door de school toegevoegd. Deze zijn na de schaalvragen te vinden (zie bijlage 1 voor de gehele vragenlijst).

Om er zeker van te zijn dat de deelnemers begrepen wat ze moesten doen, dat de antwoorden anoniem waren en wat er precies onderzocht werd is er ook gebruik gemaakt van een begin tekst en slot tekst. Hierin was een korte uitleg zichtbaar en als ze nog overige vragen hadden konden zij e-mailen naar het aangegeven adres in de slottekst. Een vragenlijst met schalen was een goede manier om de tevredenheid van de leerlingen te meten.

3.4 Data-analyse

3.4.1 Constructvaliditeit

Om te zien of de vragen uit de constructen samengenomen kunnen worden is er een factoranalyse uitgevoerd. Bij elk construct is er nagegaan of de Cronbach's alpha hoog genoeg was zodat de betrouwbaarheid gewaarborgd blijft en dus de constructvaliditeit. Wordt er dus gemeten wat ik wil meten. De vragen zijn samengenomen als Cronbach's $\alpha \geq 0.6$ is (Stokking, 2014). De volgende vijf constructen zijn getest: Lesmateriaal, Lesuitvoering (docent), Communiceren in Engels (veiligheid), Opdrachten maken (schrijven) en Vakken. Voordat de betrouwbaarheid van de constructen getest kon worden is een aantal vragen omgepooled, dit om ervoor te zorgen dat elke vraag uit het construct positief geformuleerd en geanalyseerd is. In bijlage 1 zijn de omgepoolde vragen rood gemaakt. Om de betrouwbaarheid van de vragen te waarborgen is er een aantal vragen dubbel gesteld waarvan een negatief is gesteld en een positief, waarmee dus eigenlijk hetzelfde gevraagd wordt. Door deze om te polen worden ze weer gelijk aan elkaar en kan er gezien worden of de deelnemers hetzelfde antwoord geven bij beide vragen (Stokking, 2014).

Tabel 2. Cronbach's alpha constructen

Vragencluster	Cronbach's alpha (α)
Lesmateriaal	-.053 (onbetrouwbaar)
Lesuitvoering (docent)	0.592 (beschouwd als betrouwbaar)
Communiceren in Engels (veiligheid)	0.729 (betrouwbaar)
Opdrachten maken (schrijven)	0.603 (betrouwbaar)
Vakken	0.761 (betrouwbaar)

Allereerst is attitude richting het Lesmateriaal construct getest, deze bleek niet betrouwbaar te zijn ($\alpha = -.053$). Ook bij het verwijderen van een vraag blijft het construct onbetrouwbaar. De

vragen van het construct Lesmateriaal zullen om deze reden individueel bekeken worden in de resultaten sectie. Het construct Lesuitvoering (docent) is een twijfel geval met een Cronbach's alpha van 0,592. Aangezien dit zo dichtbij $\alpha = 0,600$ ligt is ervoor gekozen om de vragen zowel samen als individueel te bekijken. De Cronbach's alpha gaat niet omhoog als er een vraag uit het construct wordt gehaald. Het derde construct Communiceren in Engels (veiligheid) is betrouwbaar met een Cronbach's alpha van 0,729. Het construct Opdrachten maken (schrijven) is met alle vijf de vragen $\alpha = 0,599$. Als de derde vraag: "Ik weet goed welke Engelse woorden ik moet gebruiken in het schrijven van een antwoord" uit het construct wordt verwijderd stijgt de betrouwbaarheid naar $\alpha = 0,603$. Het construct zal in de resultaten sectie worden samengevoegd bestaande uit vier vragen in plaats van vijf. Als laatste het vijfde construct Vakken. Ook dit construct is betrouwbaar en heeft een Cronbach's Alpha van 0,761.

3.4.2 kwantitatieve analyses

Voor de kwantitatieve analyse van de resultaten is er gewerkt met SPSS. In dit onderzoek is voornamelijk gebruik gemaakt van beschrijvende statistieken. Zo is er gekeken naar de gemiddelde attitude richting de verschillende constructen door de leerlingen. Daarnaast is er gekeken naar percentages en spreidingen (Stokking, 2014). Uit deze data zal een conclusie getrokken kunnen worden die antwoord kan geven op de onderzoeksvraag.

Bij de open vragen zijn de antwoorden ingedeeld in categorieën. Bij elke vraag is een categorisatie opgezet. Overeenkomende antwoorden tussen leerlingen zijn gekoppeld aan dezelfde categorie. Elke deelnemer gebruikt een andere verwoording en deze zijn op basis van overeenkomende woorden en betekenis aan een kleur categorie gekoppeld. Deze kleur categorisatie met de antwoorden zijn terug te vinden in de bijlage.

4. Resultaten

In dit gedeelte van het onderzoek zijn de resultaten weergegeven. Dit zijn feitelijke resultaten en er zal nog niet ingegaan worden op wat de resultaten betekenen. Dit zal gedaan worden in de discussie. Eerst is er gekeken naar de resultaten van de constructen, daarna worden de overige stellingen los behandeld. Als laatste zijn de open vragen geanalyseerd.

4.1 Constructen

Voor elk construct is apart bekeken van de gemiddelde attitude van de deelnemers is op dit onderwerp. Elk construct zal een voor een kort besproken worden. Alle belangrijke resultaten

zijn terug te vinden in tabel 3.

4.1.1 Construct: Lesuitvoering (Docent)

Bij dit construct werd er gekeken naar de beoordeling van leerlingen over of hun docenten goed te begrijpen zijn als er in Engels wordt gesproken en of het tempo van de docenten goed was. Voor dit construct zijn de beoordelingen van alle deelnemers bij elkaar genomen en is er gekeken wat het gemiddelde is. Op de 5-punts Likertschaal is het gemiddelde van dit construct beoordeeld als $M = 4.11$ met een standaard deviatie (SD) van $.501$. Het laagste gegeven getal is hier een 2.83 en het hoogste een 5.00 . Als de groepen apart worden genomen verschilt het gemiddelde weinig. Klas 1HAT1 geeft dit construct een 4.14 ($SD = .42$) en klas 1HAT2 geeft een iets lager gemiddelde namelijk, 4.09 ($SD = .59$).

Tabel 3. gemiddelden constructen

Construct	Mean	St. Deviatie	Minimum	Maximum
Lesuitvoering (docent)	4.11	.501	2.83	5.00
Communiceren in het Engels (Veiligheid)	4.14	.645	2.50	5.00
Opdrachten maken (Schrijven)	3.81	.698	2.25	5.00
Vakken (Negatief geformuleerd richting het tto programma)	2.18	.736	1.00	4.00

4.1.2 Construct: Communiceren in het Engels (Veiligheid)

Dit construct vroeg naar de veiligheid in de klas om in het Engels antwoord te geven op vragen en Engels te praten in de klas. De deelnemers hebben het construct hier een gemiddelde van $M = 4.14$ gegeven met een SD van $.645$. Het laagste gegeven gemiddelde bij dit construct over de veiligheid in communiceren in het Engels is 2.50 en het hoogste een 5.00 . Er is een klein verschil tussen de twee klassen. Bij 1HAT1 is het gemiddelde een 4.23 ($SD = .536$) en in 1HAT2 is er een gemiddelde van 4.05 ($SD = .747$) te zien.

4.1.3 Construct: Opdrachten maken (Schrijven)

Bij het derde construct is er gekeken naar de mogelijkheid van de leerlingen om in het Engels opdrachten te maken en antwoorden op te schrijven. Voor het derde construct het gemiddelde 3.81 met een SD van .698. Het laagst gegeven gemiddelde is bij dit construct een 2.25 en wederom het hoogste een 5.00.

Bij dit construct is er een minimaal verschil tussen de twee klassen. Bij 1HAT1 wordt 3.80 (SD = .632) als gemiddelde gegeven en in 1HAT2 wordt 3.82 (SD = .780).

4.1.4 Construct: Vakken

Als laatste is er gekeken naar het construct die attitude richting de vakken in het Engels bevraagd. De vragen waren in dit construct negatief richting Engels gesteld en positief richting Nederlandse vakken. Hier moet rekening mee worden gehouden in het interpreteren van de resultaten. Het gemiddelde dat voor het construct Vakken is gemeten is $M = 2.18$ met een SD van .736.

Bij dit construct is er ook een klein verschil te zien tussen de twee klassen. 1HAT1 gaf een gemiddelde van 2.17 (SD = .655) en 1HAT2 heeft een gemiddelde van 2.20 (SD = .831) gegeven.

4.2 Overige schaal stellingen

Aangezien niet alle stellingen waren opgenomen in constructen zijn in dit gedeelte deze stellingen geanalyseerd. Allereerst is er gekeken naar de vragen over het lesmateriaal. Zie tabel 4 voor de stellingen.

De eerste stelling krijgt een gemiddelde beoordeling van 4.16 (SD = .602). Van de 37 deelnemers heeft 62.2% (N = 23) een 4 gekozen. Het laagste gekozen getal was een 3 (10.8%) en het hoogste getal was een 5 door 27% (N = 10) van de deelnemers.

Tabel 4. Stellingen lesmateriaal

Stellingen over lesmateriaal

1. De Engelse lesboeken zijn goed te begrijpen
 2. Ik vind de Engelse opdrachten voor mijn vakken over het algemeen goed te maken door een juist niveau
 3. Ik leer veel door het maken van de opdrachten in het Engels
 4. Ik vind de tekst in de Engelse lesboeken moeilijk
-

Stelling twee had een gemiddelde van 4.0 (SD = .782). Ook bij deze vraag hebben 23 leerlingen (62.2%) de vraag beantwoord met 4. Daarnaast heeft een persoon deze vraag beoordeeld met een 1. Vijf andere deelnemers (13.5%) gaven bij dit antwoord een 3 en de overige acht deelnemers (21.6%) gaven een 5 bij deze vraag.

Stelling 3 meet de attitude van de deelnemers richting de hoeveelheid dat ze leren van het maken van Engelse opdrachten. Bij deze vraag was het gemiddelde een 4.05, maar had in vergelijking met de overige vragen een grotere SD, namelijk 1.177. De grootste hoeveelheid van de deelnemers beoordeelde deze stelling met een 5 (N = 18, 48.6%). Bij deze stelling zijn alle vijf de opties minimaal 1 keer gekozen. Enkel vier deelnemers (10.8%) kozen lager dan 3.

Als laatste is er gekeken naar stelling vier. Deze stelling ging over de moeilijkheid van de teksten in Engelse lesboeken. Deze vraag is in vergelijking met de andere vragen over het lesmateriaal negatief richting Engels gesteld. Hier moet rekening worden gehouden met de interpretatie van de resultaten. Het gegeven gemiddelde bij deze stelling is 2.22 (SD = 1.182). Bij deze vraag gaf 62.2% een antwoord onder de 3. In totaal gaven 14 deelnemers (37.8%) hier antwoord met een 1. De hoogste gegeven beoordeling is 4 bij deze stelling door 21,6% (N = 8).

Uit het construct Opdrachten maken (Schrijven) was een stelling verwijderd om het construct betrouwbaarder te maken. Deze stelling was als volgt: “Ik weet goed welke woorden ik moet gebruiken in het schrijven van een antwoord in het Engels”. Deze stelling kreeg een gemiddelde van 4.03 (SD = .897). De meeste deelnemers beoordeelde deze stelling met een 4 (51.4%, N = 19) en daarna gaven de meeste mensen de stelling een 5 (29.7%, N = 11).

4.3 Open vragen

In het laatste gedeelte van de vragenlijst zijn open vragen opgenomen die vanuit de school gesteld waren.

Advies voor groep 8 leerlingen

De eerst open vraag vroeg de deelnemers het volgende: “Waarom zou je groep 8 leerlingen wel of niet adviseren om het tto programma te volgen op het CLZ?”.

Voor deze vraag waren zeven categorieën opgesteld. Zie tabel 5, voor de categorieën en de aantal deelnemers per categorie.

Tabel 5. Categorieën vraag 1

Categorie	Aantal Deelnemers (N)
Wel, beter en goed voor je Engels	13
Wel, het is leuk	4
Wel, het is goed en handig	8
Wel, je leert er veel van	4
Wel, je leert veel en het is leuk	3
Hangt af van de persoon	2
Niet, te moeilijk voor sommigen	3

In totaal hebben 32 deelnemers (86.5%) de vraag beantwoord met “wel”, de redenen erachter zijn verschillend. De meeste deelnemers (N = 13) geven aan dat vooral vanwege het beter worden van het Engels een reden is voor het aanraden aan andere leerlingen.

Wat moet anders?

Bij deze vraag werd er om suggesties van de leerlingen gevraagd van wat zij anders zouden willen zien in het tto programma. Bij deze vraag was er meer variatie in de antwoorden. Het overgrote deel gaf aan dat ze niets zouden veranderen aan het tto programma, namelijk 16 deelnemers (43.2%). De overige deelnemers kwamen wel met suggesties. Deze zijn verdeeld over 7 categorieën, zie tabel 6.

Tabel 6. Categorieën vraag 2

Categorie	Aantal Deelnemers (N)
Bij onbegrip uitleg in NL	3
Docenten moeten beter Engels spreken	5
Meer duidelijkheid en tijd	2
Makkelijker les/meer Nederlands	4
Meer uitdaging	4
Meer Engelse vakken	1
Vaker gym/meer praktijk	2

Wat behouden moet worden

Deze vraag luidde als volgt: “Wat wil je dat sowieso behouden moet worden in het tweetalige programma”. Bij deze vraag waren de antwoorden weer erg verdeeld en zijn er weer zeven categorieën opgesteld. Zie tabel 7 voor de categorieën en aantal deelnemers per categorie. Er was een categorie die als negatief gelabeld kan worden, namelijk Makkelijkere start. Vier deelnemers gaven aan dat ze liever een makkelijkere start van het jaar willen zien, met bijvoorbeeld minder hoog tellende toetsen en de docenten praten meer Nederlands in het begin. Alle overige categorieën zijn positief naar bepaalde onderdelen in het tto programma.

Tabel 7. Categorieën vraag 7

Categorie	Aantal deelnemers (N)
Alles behouden	8
Geen idee	4
Activiteiten behouden (kamp/uitjes)	6
Bepaalde vakken behouden	4
Makkelijkere start	4
Zelf Engels praten in les behouden	7
Docenten blijven veel Engels praten	3

Spijt van keuze?

Bij deze vraag werden de deelnemers gevraagd of ze spijt hadden van hun keuze voor het tto programma en waarom. Alle deelnemers (N = 37) gaven aan dat ze geen spijt hadden van hun keuze. Hier werden weer verschillende redenen voor gegeven en deze zijn gecategoriseerd onder de volgende vijf onderdelen. Zie tabel 8.

Tabel 8. Categorieën vraag 4

Categorie	Aantal deelnemers (N)
Geen reden	3
Het is leuk	16
Engels is beter geworden	8
Het is leuk en je leert veel	8
Het is makkelijker dan Nederlands	2

Doorgaan met tto

Voor vraag 5: “Wil je volgend jaar doorgaan met het tweetalige programma op het CLZ? Waarom wel/niet?” hebben bijna alle deelnemer (N = 32) positief geantwoord op vier leerlingen na. Een leerling geeft aan dat hij het te moeilijk vindt. De andere twee leerlingen weet het nog niet zeker, een van hen wilt kijken hoe het rest van het jaar verloopt. De laatste twee leerlingen zouden wel willen, maar verlaten misschien de school volgend jaar. De redenen die de deelnemers noemen zijn verschillend maar er zijn categorieën gemaakt om een overzicht te kunnen maken. De positieve antwoorden voor deze vraag zijn verdeeld in vijf categorieën, zie tabel 9 voor de aantallen. Categorie 3 wordt het meeste genoemd (N=10).

Tabel 9. Categorieën vraag 5

Categorie	Aantal deelnemers (N)
Het is leuk en erg leerzaam	7
Het is leuk	7
Ik leer veel (wordt beter in Engels)	10
Engels is leuker/makkelijker dan Nederlands	3
Geen reden gegeven	5

Moeilijkheden tto programma

Voor de laatste open vraag uit de vragenlijst waren meer dan de helft van de leerlingen met elkaar eens. De vraag “Zijn er specifieke aspecten die je moeilijk vindt aan het tweetalige programma?” werd 21 keer (56.8%) beantwoord met nee. Een leerling gaf geen reden waarom er iets moeilijk was. De overige leerlingen gaven op verschillende manieren antwoord. Zeven deelnemers (18.9%) gaven aan dat ze bepaalde vakken moeilijk vonden en dit kwam soms door de taal. Daarnaast waren er drie deelnemers (8.1%) die een opmerking maakte over het taalgebruik van de docent, te moeilijk, het accent en soms woorden die gebruikt worden en niet bestaan. Drie andere leerlingen (8.1%) gaven aan soms zelf problemen te hebben met Engels. Als laatste waren er twee leerlingen (5.45%) die moeite hadden met het gebruik van twee talen.

5. Discussie en Conclusie

Clz is sinds dit schooljaar begonnen met een tto programma voor nieuwe havo-atheneum

leerlingen. De school gaf al de mogelijkheid tot een tto programma voor leerlingen van atheneum en gymnasium niveau, maar voor dit nieuwe programma moesten ze zeker wat dingen aanpassen en ontwerpen. De school is benieuwd hoe de leerlingen het hat-programma tot nu toe beoordelen. Aangezien het een nieuw programma is, is het erg interessant om te zien hoe de leerlingen het zelf tot nu toe beoordelen. Het doel van dit onderzoek was daarom om antwoord te krijgen op twee onderzoeksvragen:

- Hoe beoordelen de twee 1 havo-atheneum tto-klassen tot nu toe het tto programma op het Clz?
- Wat voor aspecten in het hat-programma zouden volgens de leerlingen wel of niet aangepast moeten worden?

5.1 Onderzoeksvraag 1

Als er gekeken wordt naar de resultaten van de constructen is het antwoord op de eerste onderzoeksvraag heel erg positief. Op elk construct laten de leerlingen een positieve attitude richting het hat-programma zien. Met gemiddelde scores van 4.11, 4.14 en 3.81 op constructen Lesuitvoering, communiceren in het Engels (veiligheid) en opdrachten maken, kan geconcludeerd worden dat de leerlingen erg tevreden zijn en dat het hat-programma over het algemeen goed is opgezet en uitgevoerd door het Clz op deze bevraagde onderdelen. Voor het construct Vakken was de score 2.81 wat ook goed nieuws is voor het programma, aangezien deze stellingen negatief gesteld waren richting het Engelse deel van het programma en de leerlingen het niet met de negatieve stellingen eens waren.

5.2 Onderzoeksvraag 2

Aan de hand van de antwoorden op de open vragen kan voornamelijk een antwoord gegeven worden op de tweede onderzoeksvraag. De aspecten van het programma die wel of niet aangepast moeten worden in de ogen van de leerlingen komen hierin naar voren.

Net als bij de stellingen zijn ook hier erg veel positieve antwoorden naar voren gekomen vanuit de leerlingen. Zo zouden 32 leerlingen (86.5%) het programma aan groep 8 leerlingen aanbevelen, omdat er onder andere veel te leren valt, het is handig, goed voor je Engels en erg leuk. Bij de vraag over wat ze graag anders zouden willen zien gaven 16 leerlingen aan dat er niets veranderd hoefde te worden. Een aantal andere leerlingen kwamen met suggesties als: Bij onbegrip kan de uitleg in Nederlands, docenten moeten beter Engels spreken en sommigen willen meer uitdaging. De grotere uitdaging kan eventueel verklaard worden door de hogere motivatie van de leerlingen die voor tto kiezen (Elzenga & de Graaf,

2015). De derde vraag ging over wat er sowieso behouden moest blijven in het programma. Sommige leerlingen gaven aan dat simpelweg alles behouden moet worden. De activiteiten en het kamp werden ook meerdere malen genoemd. Bij de vraag of ze spijt hadden van hun keuze gaf iedere leerling aan geen spijt te hebben, omdat het leuk is, en er veel geleerd wordt.

5.3 Zwakke punten

Er waren een aantal beperkingen in dit onderzoek. Allereerst is er in de vragenlijst niet naar specifieke vakken en docenten gevraagd. Er moet rekening worden gehouden dat de uitslag van dit onderzoek niet zal gelden voor elke docent en elk vak. Dit zou dan ook zeer interessant zijn voor vervolgonderzoek. Er zou per vak gekeken kunnen worden hoe deze beoordeeld wordt door de leerlingen. Daarnaast zijn de uitkomsten van dit onderzoek niet generaliseerbaar naar andere havo-atheneum tto scholen. Het is enkel van toepassing op de deelnemers uit de klassen van dit onderzoek.

5.4 Aanbevelingen

Aan de hand van dit onderzoek is een stap gezet om te zien of er onderdelen van het nieuwe hat-programma eventueel aangepast moeten worden. Gezien de positieve reacties van de leerlingen kan er vrij weinig als advies worden gegeven. Veel dingen willen de leerlingen behouden, denk dan vooral aan het introductiekamp en de Engelse activiteiten. Als min puntje werd een aantal keer het Engels van de docenten genoemd, wellicht kan hier vanuit de school een extra cursus voor worden gegeven. Daarnaast werd ook door een aantal leerlingen geopperd om een iets makkelijkere start te hebben met bijvoorbeeld cijfers die minder vaak meetellen, of als ze zich niet kunnen verwoorden het dan niet erg is als ze dan Nederlands praten.

Er is in de open vragen vele malen gezegd dat het tto programma leuk is en dat ze er veel van leren. Dit is een punt dat met veel trots ontvangen kan worden door de school. Geen een van de leerlingen had spijt van de keuze voor het havo-atheneum tto programma. Daarnaast willen ook zeker 32 leerlingen van de 37 volgend jaar doorgaan met het programma. De beoordeling van het nieuwe tto programma is zeer positief en moet dus zeker zo door blijven gaan.

Referenties

- Elzenga, A., & de Graaff, H. C. J. (2015). Motivatie voor Engels en Frans in het tweetalig onderwijs. Zijn leerlingen in het tweetalig onderwijs gemotiveerdere taalleerders?. *Levende Talen Tijdschrift*, 16(4), 16-26.
- Maijers, A. (2004). Wereldwijd met tweetalig onderwijs. *Levende Talen Magazine*, 91(6), 5-8.
- Nuffic (2019) Alle tto-scholen in Nederland. [website]
<https://www.nuffic.nl/onderwerpen/alle-tto-scholen-in-nederland/>
- Stokking, K. (2016). *Bouwstenen voor onderzoek in onderwijs en opleiding*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant
- Verspoor, M., & Edelenbos, P. (2011). Tweetalig onderwijs zorgt voor een duurzame voorsprong. *Levende Talen Tijdschrift*, 12(4), 5-13.
- Wilgenburg, O. V., Hotje, S., & Deelder, E. (2013). Tto, LinQ, vvto: Versterking van het talenonderwijs. *Levende Talen Magazine*, 100(7), 32-34.

Bijlage 1. Vragenlijst

Vragenlijst

Introductie tekst:

Beste leerling,

Je volgt nu bijna een half jaar het havo-atheneum tweetalige programma op het CLZ. Om te kijken hoe jij, als leerling, het programma ervaart is deze vragenlijst opgesteld. Er zal gevraagd worden naar jouw beoordeling over het programma tot nu toe. De vragen gaan over alle vakken tenzij er specifiek naar een bepaald vak wordt gevraagd.

Daarnaast zal er gevraagd worden of je eventueel dingen anders zou willen zien enz. Probeer hierbij zo duidelijk mogelijk te zijn.

De vragenlijst is volledig anoniem, dus geef zo eerlijk mogelijk antwoord op de vragen en voel vrij om je mening te geven.

Bedankt alvast voor het invullen!

Algemene vragen:

1. Ik zit in klas:

- 1HAT1
- 1HAT2

2. Geslacht:

- jongen
- meisje

3. Leeftijd:

4. Moedertaal:

5. Tweede taal (vloeiend):

- _____

- Niet van toepassing (alleen Nederlands)

6. Hoe kreeg je Engels op de basisschool?

Constructen:

Vraag: Lesmateriaal	1 Geheel mee oneens	2 Beetje mee oneens	3 Neutraal	4 Beetje mee eens	5 Geheel mee eens
1. De Engelse lesboeken zijn goed te begrijpen					
2. Ik vind de Engelse opdrachten voor mijn vakken over het algemeen goed te maken door een juist niveau					
3. Ik leer veel door het maken van de opdrachten in het Engels					
4. Ik vind de tekst in de Engelse lesboeken moeilijk					

Vraag: Lesuitvoering (docent)	1 Geheel mee oneens	2 Beetje mee oneens	3 Neutraal	4 Beetje mee eens	5 Geheel mee eens
1. Ik begrijp wat de docent uitlegt en zegt tijdens de les in het Engels					
2. Ik snap wat de docent van mij vraagt in het Engels					
3. Als ik iets niet snap door het Engels van mijn docent, kan hij/zij het duidelijker verwoorden en anders uitleggen als ik hierom vraag					
4. Het Engels van al mijn docenten is duidelijk en begrijpelijk					
5. De docenten gaan veel te snel in het Engels tijdens de uitleg					
6. Ik denk dat ik Nederlandse uitleg makkelijker en beter te begrijpen vind					

Vraag: Communiceren in Engels (veiligheid)	1 Geheel mee oneens	2 Beetje mee oneens	3 Neutraal	4 Beetje mee eens	5 Geheel mee eens
1. Ik durf in de klas Engels te praten					
2. Ik kan mijn ideeën en mening goed verwoorden in het Engels tijdens de les.					
3. Ik voel mij veilig in de klas om Engels te praten					

4. Ik geef liever antwoord in het Nederlands tijdens de les					
5. Ik ben in staat om tijdens de les te antwoorden in het Engels					
6. Ik vind het moeilijk om goede woorden en zinnen te vinden in het Engels voor wat ik wil zeggen					

Vraag: Opdrachten maken (schrijven)	1 Geheel mee oneens	2 Beetje mee oneens	3 Neutraal	4 Beetje mee eens	5 Geheel mee eens
1. Ik vind het moeilijk om mijn antwoord op te schrijven in het Engels					
2. Ik kan mijn mening goed verwoorden als ik het moet opschrijven in het Engels					
3. Ik weet goed welke woorden ik moet gebruiken in het schrijven van een antwoord in het Engels					
4. Ik weet hoe ik Engelse woorden correct kan schrijven/spellen in het Engels					
5. Ik vind het makkelijker om Nederlandse vragen schriftelijk te beantwoorden dan Engelse vragen					

Vraag: Vakken	1 Geheel mee oneens	2 Beetje mee oneens	3 Neutraal	4 Beetje mee eens	5 Geheel mee eens
1. De vakken die in het Engels worden gegeven begrijp ik					
2. Ik vind de Nederlandse vakken leuker om te volgen					
3. Ik vind de Engelse vakken leuker om te volgen					
4. Ik heb meer moeite met de Engelse vakken					
5. Ik vind de Nederlandse vakken makkelijker dan de Engelse vakken					
6. Ik vind de Engelse vakken moeilijker dan de Nederlandse vakken					

Open vragen vanuit de school:

1. Zou je groep 8 leerlingen adviseren om het tweetalige programma te volgen op het CLZ:

2. Wat zou je anders willen zien in het tweetalige programma wat je volgt op het CLZ:

3. Heb je spijt van je keuze voor het tweetalige programma?

4. Wil je volgend jaar doorgaan met het tweetalige programma op het CLZ? Waarom wel/niet?

5. Zijn er specifieke dingen die je moeilijk vindt aan het tweetalige programma?

Slot tekst:

Heel erg bedankt voor het invullen van de vragenlijst. Vergeet niet om je antwoorden te verzenden.

Als je vragen hebt kun je mailen naar: a.vos@clz.nl

Bijlage 2 – kleuren codering open vragen:**Vraag 1:**

1. Waarom zou je groep 8 leerlingen wel of niet adviseren om het tweetalige programma te volgen op het CLZ?

wel, omdat je dan beter engels leert

het is engels is heel leuk en je gaat ook gezellig op kamp

wel omdat het leuk is en je leert er veel van

het is moeilijker om te volgen in het begin, maar je went er wel aan

Dan kunnen ze later beter engels en het is gewoon handig.

het is leuk en je leert een anderen taal

Je leert er beter engels van praten en het is erg leuk

Wel omdat je dan betere studies kan volgen

wel omdat het tweetalig je engels woordenschat vergroot en als je meer uitdaging nodig hebt

Het is handig voor later als je wilt gaan werken, en engels is altijd handig.

Hangt er vanaf of ze een beetje engels kunnen.

ik zou het wel adviseren als die gene ook echt wat wil doen met engels.

Ik zou het niet adviseren als diegene er niks mee heeft en niet zijn best doet om het te proberen

Omdat je heel erg veel engels leert

ik zou het opzich wel kunnen aanraden maar het is meer wat je zelf wil

Wel want het is heel handig

Niet Want het is moeilijk

Ik zou het wel adviseren, want het helpt heel erg met je Engelse uitspraak en je leer heel veel.

Ik zou het wel kiezen als je vooral Engels wilt leren.

Omdat je dan heel veel engels leert.

Wel, want je hebt er later veel meer aan en als het niet lukt kun je altijd nog terug.

ik zou het wel doen omdat het is een hele leuke school met aardige docenten

Wel omdat je meer leert met een taal

Ik zou het ze wel adviseren omdat je door zoveel Engels te praten wel het beter kan uitspreken en je leert ook hoe je het moet schrijven en je leert meer termen bijvoorbeeld: adverbs. Daar had ik nog nooit van gehoord en ik weet nu dat dat betekend werkwoord.

Omdat je er veel van leert en een prachtige diploma mee haalt ;D

wel want je word er heel snel goed

omdat je er meer van leert

wel omdat je er heel veel van leert

omdat als je gaat studeren je ook vaak dingen in het engels krijgt dus alvast handig.

Ja, ik zou dat wel doen. Het is goed voor je, maar het is wel even wennen.

Omdat je er beter engels van leert en omdat er kleinere klassen hebt en je dus beter kan concentreren.

nee want veel mensen kunnen niet ens een woordje engels

je leert heel snel engels en heel goed

Ik zou ze wel adviseren om het te doen, omdat het beter is voor je engels en je leert er ook meer van.

Het is wel natuurlijk je eigen mening.

niet, want mijn oude klas was niet zo slim en vinden het al moeilijk in het nederlands.

Nee, omdat mijn klasgenoten al goed zijn in engels.

wel omdat het leuker is dan het Nederland.

wel omdat het leuk is

Ik zou het wel adviseren omdat je Engels er beter van wordt

Kleur codering vraag 1:

wel, Beter en goed Engels door tto13 x

Wel, het is leuk 4 x

wel, het is goed en handig voor je 8x

je leert veel 4x

je leert veel en het is leuk 3x

nee te moeilijk voor sommige 3x

Hangt af van de persoon 2x

Vraag 2:

2. Wat zou je anders willen zien in het tweetalige programma wat je volgt op het CLZ:

niks eigenlijk

sommige docente kunnen misschien iets beter engels praten

weet ik niet

makkelijker onderwijs

Ik vind het goed zo

niks

dat sommige docenten wat beter engels leren

Niks

tekenen ook in het engels

Ik hoef niks anders te zien.

letsjes meer duidelijkheid

dat als je dingen al begrijpt in het engels dat je er aan mag werken en dat degene die het niet snapt er extra aan wordt geholpen en je niet zelf steeds hoeft te wachten

Niks

weet ik niet

dat je onderling Nederlands mag praten

niets ik vind het wel prima zo

IK zou het niet weten.

eigelijk niets

Dat docenten het accepteren als een leerling iets niet weet in het engels dat het dan in het Nederlands mag.

dat de docenten misschien meer in het engels gaan praten zonder een Nederlands accent

meer talen

Geen idee eigenlijk.

Beter engels van bepaalde docenten

vaker gym hebben

dat ze iets langzamer gaan i.p.v. in een keer heel veel engels praten

soms dat de docenten beter engels praten

?

Niks

Meer vakken in het nederlands.

dat als je Nederlands praat krijg je een gele kaart

-

ik weet het niet, misschien dat als je het echt niet snapt dat ze het in het Nederlands uitleggen ofzo.

als je iets niet snapt dat het in het nederlands word uitgelegd

Moeilijkere woorden en toetsen.

mee praktijk lessen.

natech in het nl

Geen idee

Kleur codering vraag 2:

niets/geen idee/geen antwoord 16x

Docenten moeten beter engels praten 5x

als je iets niet snapt uitleg in het Nederlands 3x

meer duidelijkheid/tijd 2x

makkelijker les/ meer Nederlandse vakken 4x

meer uitdaging als je het makkelijk vind 4x

Meer Nederlandse vakken in het Engels 1x

Vaker gym/meer praktijk

Vraag 3:

3. Wat wil je dat sowieso behouden moet worden in het tweetalige programma:

alles

het kamp

mathematics

makkelijke vragen

Ik weet het niet.

geen idee

math English geo history Global studies

Alles

AK en geschiedenis

alles

Dat je engels moet praten in de les

de goede uitleggen als je iets niet snapt

Alles

de kampen met anderen hat klassen

Dat de leraar engels praat

dat je ook gewoon met elkaar engels moet praten

Op kamp.

gym

Bijna alles

de docenten meer engels zonder een accent gaan praten

de docenten

Kamp. En al de projecten die we hebben.

Alle eerste toetsen die niet meetellen op je rapport

dat er net zoveel vakken in het engels is

alles

dat de toetsen aan het begin een beetje makkelijker zijn

?

Geen idee

Veel engels praten in de lessen.

roze kaart

engelse uitjes

dat je moet blijven engels praten, dat is ook wel belangrijk.

dat we digital blijven werken

Niks.

niks

engels

Het begin kamp

Kleur codering vraag 3:

Alles 8 x

Geen idee 4x

activiteiten (Kamp, Engels uitjes/activiteiten) 6x

bepaalde vakken 4x

Makkelijkere start 4x

Zelf veel Engels moeten praten in de les 7x

Veel engels van docenten 3x

Vraag 4:

4. Waarom heb je wel/geen spijt van je keuze voor het tweetalige programma?

ik heb geen spijt, omdat ik dit wel heel erg leuk vind.

ik heb zeker geen spijt want ik vind het engels heel leuk

geen spijt want ik vind het leuk

geen spijt want ik vind het wel leuk

Ik heb geen spijt want ik vind het heel leuk!

ik heb geen spijt omdat ik leer er veel van en ik kan met veel buitenlanders praten

nee omdat ik het erg leuk en uitdagend vind

Geen omdat het leuk is en er veel van leer

het is goede oefening en uitdaging ik heb geen spijt

geen spijt, omdat ik het erg leuk vindt.

nee geen spijt ervan omdat ik het allemaal prima begrijp.

ik heb geen spijt, omdat ik het leuk vind om te doen en ik engels ook later nodig ga hebben

Geen, omdat ik het leuk vind

ik vind het knap van mezelf dat ik dit heb geprobeerd

ik heb geen spijt

ik heb geen spijt omdat ik al best wel engels kon en het wel goed gaat nu met de engelse vakken.

Ik heb geen spijt omdat het heel gezellig is maar ook moeilijk.

ik heb geen spijt want nu is engels veel makkelijker en praat ik beter engels dan mijn moeder.

geen spijt omdat ik nu veel beter engels kan leren

geen spijt, ik vind het een prima programma

geen spijt omdat ik er veeeeeel veeeeeeeel veeeeeeeeeeeeel veeeeeeeeeeeeeeeeel meer van leer

Ik heb geen spijt en ik weet niet echt waarom ik weet alleen dat ik er geen spijt van heb.

Geen spijt, alles bevalt me goed

geen want vindt het wel leuk

ik heb geen spijt, ik vind het dan wel iets moeilijker maar het is wel leuker!

en je leert er meer van voor je study.

geen omdat het wel heel leuk is

ik heb geen spijt want ik vind het wel fijn dat ik soms een beetje een voorsprong heb omdat ik in Australië.

Ik heb een beetje spijt, omdat we al 3 weken geen Engels hebben en ik begin het nu ook steeds moeilijker te vinden.

Ik heb geen spijt van tweetalig onderwijs omdat ik er beter engels van leer.

geen want het is makkelijker dan Nederlands

geen spijt want ik kan nu al heel goed engels
 ik heb geen spijt van mijn keuze. Ik wil het gewoon heel graag leren om beter engels te praten.
 niet, omdat ik nu beter engels kan dan eerst

Geen spijt omdat ik Engels veel makkelijker vind dan Nederlands.

geen spijt omdat ik het leuker vind.

hoi ik heb geen spijt .

Ik heb geen spijt. Ik vind het mega leuk en je leert er veel van

Kleur codering vraag 4:

Geen spijt het is leuk 16 x

Geen spijt het is leuk en je leert veel 8x

Geen spijt beter Engels 8x

Geen spijt, makkelijker dan Nederlands 2x

Geen spijt 3x

Spijt 0x

Vraag 5:

5. Wil je volgend jaar doorgaan met het tweetalige programma op het CLZ? Waarom wel/niet?

ja, omdat ik het heel erg leuk heb

ja zeker want het is heel leuk

ja omdat het leerzaam is en je gaat naar allerlei verschillende landen toe

ja want het is wel leuk

Ja, ik wil meer leren

ja, ik vind het leuk en ik leer er veel van

zeker omdat ik goed engels spreek en omdat ik meer uitdaging wil

Ja, omdat het leuk is

ja ik wil graag door gaan omdat het heel leuk is

wel: het is een leuke klas, ik snap de lessen en engels best goed.

ja omdat ik het niet super moeilijk vind en het is goed voor vakanties etc.

omdat ik het leuk vind om te doen en ik engels ook later nodig ga hebben

Wel omdat ik goed engels leer

ik denk het niet het word te moeilijk voor mij ik moet langer achter mijn huiswerk zitten omdat het engels soms best wel moeilijk is

ja want het is moeilijk maar ook heel mooi

ja, want het is denk ik nog steeds leuk en ik begrijp denk ik nog alles dan en je word alleen maar beter

Ja zeker weten opgeven is voor mij geen reden en het is super leuk en het gaat steeds beter.

ja het is leuk

Ja, dan word ik nog beter in engels.

ik weet niet of ik er dan wel ben in nederland

ja omdat het dan een mechanisme

Ja dat wil ik omdat je dan kan doorzetten met Engels leren.

Zeker wel! Omdat ik het ontzettend leuk en leerzaam vind!

ja sowieso

ik denk het wel

ja omdat het leerzaam is

ja omdat ik engels makkelijker vind

Ik weet het nog niet.

ja omdat ik nog beter engels wil leren.

ja maar ik ga weg
 ja dan wordt ik nog beter
 ja dat wil ik, hoe meer je er aan werkt hoe beter je engels word.
 dat weet ik nog niet, ligt eraan hoe dit jaar verloopt.

Ja, omdat ik Engels veel makkelijker vind dan Nederlands.
 ja zeker ik vind het leuker dan Nederlands.

ja of nee
 Ja sowieso

Kleur codering vraag 5:

is leuk en leer veel 7x

is leuk 7x

leer veel (goed voor engels) 10x

leuker/makkelijker dan Nederlands 3 x

ja zonder reden 5x

nee of twijfel

Vraag 6:

6. Zijn er specifieke aspecten die je moeilijk vindt aan het tweetalige programma?

nee

nee

nee, niet echt

mathematics

Nee

nee

niet echt wel dat sommige docenten woorden gebruiken die in het engels niet bestaan

nee

biologie is lastig in het engels met al die namen voor de rest valt het wel mee

nope

nee niet echt

nee het enige waar ik soms moeite mee heb is om de spelling te onthouden

nee niet echt

nee

Wiskunde

dat het wel moeilijk is om tegen je vrienden engels te praten

Soms vind ik het moeilijk om dingen te begrijpen maar als het een paar keer word herhaald snap ik het wel.

nee

sommige teksten in lesboeken

dat ik twee talen tegelijkertijd moet spreken, dat vind ik onhading

biologie

Nee.

Sommige docenten die iets minder Engels spreken

nee niet echt

nee

soms kom ik niet uit mijn woorden

niet echt

Ja, maar ik weet het nu niet meteen

nee

NEE

-

in geografie en in history zijn er gewoon hele moeilijke woorden dat ik soms gewoon niet begrijp. Op dat moment ga ik het vak en het onderwerp ook minder begrijpen.

nee

Nee

nee.

ja natech

Sommige vakken zijn moeilijker dan andere

Kleur codering vraag 6:

nee 21x

sommige specifieke vakken zijn moeilijk 7x

taal gebruik docenten 3x

leerlingen spreken 2 talen 2x

soms is de taal een probleem (spelling, lezen & praten) 3x

Geen reden 1 x